

наша слова

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 33 (1548) 19 ЖНІЎНЯ 2021 г.

Цёплыя вечары ... ды халодныя ранкі ...

Землі, па якіх цячэ рэчка Лебядка, як і ўся Лідчына, знаходзіцца на тэрыторыі колішняга язвяжскага племені дайнава. Дайна па-язвяжску - песня. Таму дайнаўцаў можна назваць песенным народам. Дык і не дзіва, што на Лідчыне спяваюць: усюды, многа і прыгожа. Па законе прыроды адходзіць пакаленні, узрастаюць новыя, адходзіць і песні.

Клопат захаваць, запісаць гэтую песні з'явіся яшчэ ў пачатку 19-га стагоддзя. Не будзем тут, аднак, імкніцца пераказаць гісторыю беларускага фальклоразнаўства. Засяродзімся на Лідчыне.

У 1992 годзе ў Польшчы выйшла кніга Земавіта Фядэцкага з маёнтка Лебядка Лідскага павета "Цёплыя вечары ды халодныя ранкі, czyli co spiewano w Fieliksowie", у якую ўвайшлі

беларускія народныя песні, запісаныя пераважна ў вёсцы Феліксава Лідскага раёна ў 1942-43 гадах. Земавіт Фядэцкі хаваў рукапіс гэтых песень амаль 50 гадоў, як быццам не было нічога больш каштоўнага, што варта было б скаваць ці вазіць з сабой: і праз вайну, і праз пасляваенскую разрушу, і праз варшаўскі побыт, такі далёкі ад страчанай, як падавалася, навек Беларусі. За ўсім гэтым бачная вялікая любоў Земавіта Фядэцкага да малой радзімы. І раздзіма адказала яму такая ж любоў. У 2017 годзе на Лідчыне па ініцыятыве рэдактара часопіса

"Лідскі летапісец" і газеты "Наша слова" Станіслава Судніка, і дзяржаўнай установы "Лідскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці" быў заснаваны адкрыты рэгіянальны фестываль песеннага фальклору памяці Земавіта

Фядэцкага. Гэта адбылося ўсяго прараз восем гадоў пасля смерці Фядэцкага, што і многім вялікім было б за гонар.

Сёлета фестываль праходзіў ужо ў трэці раз і ўжо па

традыцыі пачаўся з загалоўнай песні "Цёплыя вечары..." ў выкананні жаночай фальклорнай групы з Мажэйкаўскага Дома культуры. Сёлета выступленіі адбываліся на адкрыты пляцоўцы ў самым цэнтры Мажэйкава, і песні як і некалі разляталіся далёка па на-

ваколлі, магчымы, дасягалі і недалёкага таго самага Феліксава.

У конкурсе бралі ўдзел 12 удзельнікаў (выканаўцу і калектыва) з усёй Лідчыны. Майстар-клас даваў Заслужаны аматарскі калектыв "Гасцінец" з Ракава Валожынскага раёна пад кірауніцтвам Лізаветы Пятроўскай.

Гучалі песні са зборніка Земавіта Фядэцкага, а таксама запісаныя ў розных іншых вёсках Лідскага раёна.

Доўгі час зборнік Земавіта Фядэцкага лічыўся адзінным зборнікам лідскага песеннага фальклору. Аднак у 2018 годзе падчас працы над дакументальнай апавесцю пра славуты род Иваноўскіх з Лібядкі (сёняшняя вёска Галавіч-полле) лідскі пісьменнік Леанід Лаўрэш знайшоў інфармацыю пра тое, што Алена Іваноўская, сястра беларускага нацыянальнага дзеяча Вацлава Іваноўскага, выпускніца Кембрыджскага ўніверсітэта ў перыяд недзе ад 1905

да 1912 года запісала ў ваколіцах Лібядкі вялікую колькасць беларускіх народных песняў. І недзе праз 110 гадоў пасля запісу на Лідчыне прагучалі дзве песні са зборніка "Закуй, закуй, зязоленка рана..." Алены Іваноўскай, які быў выдадзены да фестывалю

гурту, філіял "Мажэйкаўскі Дом культуры";

2. Філіпава Аляксандра, Жыздзіс Данута, Кавалеўская Зінаіда ("У канцы грэблі шумяць вербы"), в. Мінойты.

пры чынным удзеле газеты "Наша слова".

Выступленіі ўдзельнікаў можна было слухаць без канца. Але конкурс ёсць конкурс, і журы, якое ўзначальваў рэдактар газеты "Наша слова" Станіслаў Суднік, было вымушана вызначаць пераможцаў.

Лаўрэатамі I ступені сталі:

1. Жаночы фальклорны

лаўрэаты II ступені:

1. Кароль Іван, (песня "Ходзіць туман", са зборніка З. Фядэцкага), аг. Ваверка;

2. Сакалоў Дзмітрый ("А ў полі бяроза"), п. Першамайскі.

Лаўрэаты III ступені:

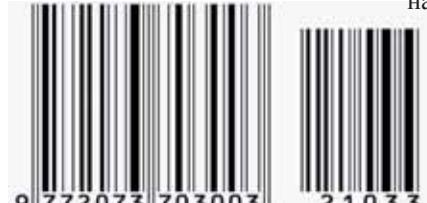
1. Парфенчык Інэса ("Сабірала дзяўчынунька" са зборніка А. Іваноўскай), аг. Бердаўка;

2. Фальклорнае аматарскае аб'яднанне "Ульяніца", філіял "Ганчарскі Дом культуры".

Усе астатнія атрымалі дыпломы ўдзельнікаў.

Трэці фестываль песеннага фальклору памяці Земавіта Фядэцкага паспяхова адбыўся. І гэдзячы па тым, што акрамя носьбітаваў народныя песні выконваюць і моладзь і дзеці, можна сцвярджаць: беларуская народная песня на Лідчыне жыве і будзе жыць. Курс - на чацвёрты фестываль.

Яраслаў Грынкевіч.

Газета Менскай гарадской арганізацыі ТБМ "Новы час" спыняе выхад на паперы

Прыватная друкарня "Roll Print", у якой друкавалася газета "Новы час", паведаміла рэдакцыі, што з 12 жніўня не зможа аказваць паслугі. Прычынай назвалі "змяненне вытворчага цыклу і ўзникненія праз гэта вытворчыя складанасці".

Ліст з друкарні прыйшоў яшчэ 27 ліпеня, з таго часу рэдакцыя шукала магчымасць друкавацца ў іншых друкарнях, але без плёнку. "Новы час" паведаміў, што спыняе выхад на паперы.

"На жаль, на наступным тыдні нашы чытачы больш не ўбачаць любімую газету ў паштовай скрыні, прынамсі, не прыгэтай уладзе, відаць", - напісала рэдакцыя.

- Друкарня, з якой мы супрацоўнічаем з 1999 года яшчэ, калісьці мы друкавалі там газету "Згода", а з 2007 года друкуем газету "Новы Час", - распавяяла галоўная рэдактарка "Новага Часу" Аксана Колб: - Ліст гэты прыйшоў 27 ліпеня, акурат на

Дзень незалежнасці. Уесь гэты час мы спрабавалі вырашыць пытанне з гэтай друкарняй, і магчыма знайсці іншую, але, відавочна, што ўсё гэта было марна. Таму вось такое вымушанае рашэнне - "Новы Час" спыняе пакуль што выхад папяровай версіі. Але сайт працуе, сацсеткі працуюць. Думаю, што мы зробім нешта новае яшчэ і на сایце. Принамсі, зараз мы над гэтым думаем, каб нашым чыта-

чам было больш зручна і больш цікава. Гэта не катастрофа, я ўпэўнена, што мы вернемся, магчыма, гэта будзе новы фармат. І гэта ўсё дасць нейкі новы імпульс для развіцця.

Раней "Белпошта" не ўключыла "Новы час" у падпісны каталог на другое паўгоддзе. З ліпеня рэдакцыя рассылала газету ў канвертах.

Паводле СМИ..

Беларусы запусцілі бясплатны онлайн-курс па вывучэнні роднай мовы

Грамадская кампанія "Годна" пачала моўнае шоў "Гоман". Гэта сапраўдны онлайн-курс па вывучэнні роднай мовы, што будзе ўключчаць у сябе 12 заняткаў.

Стваральнікі абяцаюць, што вы пачнече вольна гаварыць па-беларуску, калі пройдзецце ўсе заняткі.

Першы выпуск прысвечаны словам вітання, развітання, просьбы і падзякі. Ён ужо дасягнены на ютуб-канале: <https://youtu.be/a7SRpOGvNSM> Вядоўцы - Андрусь Такінданг і Аляксей Шэйн. Мэта праекта простая і складаная адначасова: зрабіць так, каб беларусы маглі вольна карыстацца беларускай мовай у любой сітуацыі. З цягам часу з'явіцца 12 заняткаў. Публікаваць іх будуць на ютуб-канале "Годна", таму рабім падпісацца на яго ўжо цяпер, каб нічога не прапусціць:

<https://youtube.com/hodnaby>. У межах курса собрана самае важнае пра беларускую мову. Тут ёсць і карысны кантэнт, і моўны гумар, і цікавосткі пра Беларусь, і выбарка найлепшага з нашай культуры.

Анлайн-курс цалкам бясплатны, але для таго, каб усе 12 выпускаў выйшлі своечасова і атры-

Паводле СМИ..

Канверт да Дня беларускага пісьменства

Сёлета 4-5 верасня ў Капылі адбудзеца Дзень беларускага пісьменства і друку. Міністэрства сувязі і інфарматызацыі Рэспублікі Беларусь з 16 жніўня выпускае ў абарачэнне канверт з арыгінальнай маркай "Капыль". Дзень беларускага пісьменства". Спецыяльнае памятнае гашэнне канверга адбудзеца ў Капылі 5 верасня ў аддзяленні паштовай сувязі № 2 Капыля.

Аўтарам канверта і специальныя з'яўляецца Таццяна Дольская, ды-
зайнерам - Марына Віткоўская.
Беларускае Радыё Рацыя.

Празаік, казачніца, перакладчыца пакінула разнастайную літаратурную спадчыну

На 99-тым годзе жыцця адышла найстарэйшая пісьменніца Беларусі Алена Сямёнаўна Васілевіч, заслужаны работнік культуры БССР (з 1978 года).

Алена Васілевіч нарадзілася 22 снежня 1922 года ў засценку Даманічына, (цяпер вёска Ліпнікі), Слуцкага раёна Менскай вобласці ў сям'і ляснога аб'ездчыка. Засталася без бацькоў на восьмым го-дзе жыцця і выхоўвалася ў сваекоў.

Таленавітая дзяўчына скончыла літаратурны факультэт Рагачоўскага настаўніцкага інстытуту ў 1941 годзе. У час Вялікай Айчыннай вайны яна працавала бібліятэкаркай у шпіталі, пісаркай шыхтавай часткі, начальніцай бібліятэкі.

У 1946 г. яна скончыла філалагічны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Працавала літкансультанткай у Курскім абласным выдавецтве (1946-1950). З 1950 г. яна была загадчыцай аддзела культуры часопіса "Работніца і сялянка", а ў 1972-1980 гг. - загадчыцай рэдакцыі літаратуры для юнацтва выдавецтва "Мастацкая літаратура", у 1981-1983 гг. - загадчыцай рэдакцыі літаратуры для юнацтва выдавецтва "Юнацтва".

У літаратуру Алена Васілевіч прыйшла як празаік. Першы маастацкі твор, аповесць "У прасторах жыцця", яна надрукавала ў 1947 годзе ў часопісе "Беларусь".

Выходзілі яе творы: "Шляхідарогі" (1950), кніжкі аповяданняў: "Блізкія знаёмыя" (1954), "Заўтра ў школу" (1956), "Сябры" (1958), "Апавяданні" (1959), "Падслухала сэрца" (1960), "Калінавая рукавічка" (1963), "Я з вами" (1964), "Пісар стравой часці" (1969), "Адно імгненне" (1975), "Шурка Рэмзікаў" (1985), зборнік аповяданняў і аповесцей "Мыс Добра Надзея" (1977). У цэнтры ўвагі пісьменніцы знаходзіліся жыццё і

праца сучаснікаў, праблемы асабістых узаемадносін, маралі, выхавання дзяцей. На аўтабіографічным матэрыяле ёй была напісана тэтраглогія "Пачакай, затрымайся...", якую склалі аповесці "Расці, Ганька" (1966), "Доля знойдзе цябе" (1968), "Новы свет" (1968), "Пачакай, затрымайся..." (1970), дзе паказаны нялёгкі шлях у жыццё сялянскай дзяўчыны, духоўнае сталенне чалавека. У 1980-тых гады А. Васілевіч выступіла аўтарскай кнігі: "Люблю, хвалюся, жыву" (нататкі, эсэ, 1986), "Элегія" (апавяданні, эпіды, эсэ, 1988).

Засведчыла Алена Васілевіч і талент казачніцы: даўно любімым творам дзяцей стала яе казка "Калінавая рукавічка", якая ўвайшла ў беларускую дзіцячу класіку.

Пісьменніца перакладала на беларускую мову аповесць М. Стэльмаха "Гусі-лебедзі ляцяць" (1975), раман Д. Дэфо "Дзіўныя прыгоды маражода Рабінзона Круза" (1976), аповесць Г. Башырава "Зялёная мая калыска" (1981) і іншыя.

Творы Алены Васілевіч дакладныя ў апісанні быту і раскрыцці характару чалавека, у іх паэтычнае бачанне свету, стрыманая, даверлівая манера апавядання, жывая народная мова. Былі выдадзены выбраныя творы пісьменніцы ў 3 томах (1982-1983).

Алена Васілевіч узнагароджана Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР і Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета УССР, ордэнам "Знак Пашаны", медалямі. За тэтраглогію "Пачакай, затрымайся..." ў 1976 годзе ёй прысуджана Дзяржаўная прэмія БССР.

У 2002 годзе выходзіла кніга пісьменніцы "Першая жонка нябожчыка". У яе ўвайшли апавяданні, напісаныя ў апошнія гады.

Падрыхтавала Э. Дзвінская.

Алена Васілевіч: "Калі ёсць талент - будзе і дабрабыт..."

Не стала старэйшай найвыдатнейшай беларускай пісьменніцы Алена Васілевіч. Яшчэ ў 2013 годзе я зрабіў з ёй гутарку. Гэта гутарка ў Беларусі нідзе не друкавалася. А яна вельмі цікавая. Таму прапаную яе сёння чытачам "Нашага слова". Размова будзе карыснай для ўсіх нас.

Пісьменніца Алена Васілевіч нарадзілася ў 1922 годзе на Случчыне. Рана засталася без бацькоў, таму выхоўвалася ў сваёй. У 1941 годзе скончыла Рагачоўскі настаўніцкі інстытут, а пасля Другой сусветнай вайны - Белдзяржуніверсітэт.

Працавала літкансультантам у Курскім (Расія) абласным выдавецтве. У 1950 годзе вярнулася на Радзіму. Працавала загадчыкам аддзела культуры ў часопісе "Работніца і сялянка", потым - у менскіх выдавецтвах "Мастацкая літаратура" і "Юнацтва". Напісала і выдала дзесяткі кніг апавяданняў і аповесцей, нататкаў і эсэ. За тэтралогію "Пачакай, затрымайся..." атрымала Дзяржаўную прэмію Беларусі ў 1976 годзе.

Алена Сямёнаўна пагадзілася адказаць на некалькі маіх пытанняў.

- Алена Сямёнаўна, гэта дзеякуючы Вам я пачаў займацца літаратурай. Па суседству самай у роднай вёсцы на Слонімічыне жыла такая баба Саня, дзе я з яе ўнукам штодня бывалі ў ёйнай хаце, а яна нам распавядала пра Вашу Ганьку. Яна так любіла Вашу Ганьку, што мне здаецца, яна нікога так не любіла і не шкадавала на свеце, як Вашу Ганьку. Яна плакала, чытаючы яе, радавалася. І нам дзеткам пастаянна расказвала аб тым, што прачытала ў Вашай кнізе. Расказвала ўсё да драбніц, і нават сама трохі дабаўляла свайго. А мы слухалі яе днімі і начамі. Ганька для нас была нейкай святой дзяўчынай, хоць кожны з нас пасвойму яе ўяўляў. Але баба Саня казала, што пісьменніца Алена Васілевіч піша працяг Ганькі. І яна чакала працяг кнігі. І дача-калася новага выдання і зноў чакала працяг... Яна і мы верылі, што ёсць Ганька, што яна будзе ішчаслівай. Мне здаецца, баба Саня бачыла сябе ў образе Ганькі з такім нялёгкім лёсам. Вось менавіта Ваша Ганька, калі я прыходзіў дамоў (а мама мяне гадавала адна), я садзіўся за стол і нешта пісаў, пісаў працяг Ганькі, працяг яе лёсу. Не атрымлівалася. Я тады пачаў пісаць вершы, дасылаў у часопіс "Бяроўка" і газету "Піянэр Беларусь". А сёння праз столькі гадоў (эх, жыла б баба Саня!) мне лёс вынаў з Вамі пагутарыць. Гэта проста нейкі чуд!.. Мне здаецца Ваша Ганька, Ваша тэтралогія "Пачакай, затрымайся..." зрабілі Вас народнай пісьменніцай Беларусі. Я паўтараю - народнай, хоць гэта гэта звання ў Вас

няма. Але Вы ўсё ж для майго пакалення, старэйших і маладзейших людзей былі і застаемся народнай пісьменніцай. Ды і Леанід Галубовіч летасць пісаў пра Вас і сказаў, што "Алена Васілевіч пачалаася з Ганькі". Што значаць для Вас кнігі пра беларускую дзяўчынку Ганьку?...

- Што значыць для мяне мае кнігі "прэ Ганьку" - тэтралогія "Пачакай, затрымайся..."? Леанід Галубовіч - таленавіты паэт і крытык (мой добры сябра) пісаў (і крыху памыліўся і... не памыліўся): "Алена Васілевіч пачалаася з Ганькі". Але ж у мяне яшчэ былі і "Шляхі-дарогі", пасля выходу іх з друку я раптам "прачнулася знакамітай"... На бязрыбі і рак рыба. А як жа? Першая ў беларускай літаратуре, пасляваеннай - жанчына-празаік. Ды яшчэ жыве ў Курску і піша... беларускую прозу! І мусіць жа яшчэ маладая... Сенсацыя! Так часам, невядома адкуль з'яўляецца "слава"... "Шляхі-дарогі" мае ў тыя 1948-1949-я гады былі і праўда не з самых зарослых пустазеллем і чартапалохам "літаратурных дарог"...

А да гэтага ў мяне была яшчэ маленькая аповесць "У прастор жыцця" (якая "арыгінальнасць" называе - ды пасля Якуба Коласа!). І за яе ў 1947 годзе мяне прынялі ў Саюз беларускіх пісьменнікаў. Так што Лёня Галубовіч не быў "гістарычна" дакладны. Не скажу, каб ад усяго таго мяне апанавала зорная хвароба. Але ж ўсё роўна было прыемна. Хоць і дзіўна.

А Ганьку нарадзілі мне мае ўласныя дзеци - расскажы, як ты была малая. Бясконца мучылі яны мяне, і я расказвала. І неяк зусім няўзнак напісалася апавяданне "Радасці жыцця". Тады мне ўжо сапраўды не стала спакою. "Друкаваныя літары" пра Ганьку надалі майм дзецим як быццам уладу нада мною... "Напіши, што было дзей!"

- I Вы пісалі?

- Так. І я пісалі, і я не магла развітацца з Ганькай, пакуль не напісала чатыры кнігі пра яе лёс.

- A цi пастаўлены па Вашай тэтралогіі мастацкі фільм? А можа і ёсць, ды я не ведаю?

- Не, мастацкага фільма не было. Быў тэлеспектакль, разыграны акцёрамі. Усё, як мае быць... Але лепей бы яго не было. Атрымалася такая шэршая сумота, што я пазбягала стручнца са знёмы: раптам глядзелі-бачылі. Дзякую Богу, ён не додуга "ўпрыгожваў" тэлеэкран. Ды каб мяне заблі - сама б другі раз не зірнула б у яго бок! Сорам. Жах.

Затое беларуское радыё "ўзнесла" Ганьку! 8 частак радыёспектакля, пастаўленага Таццяной Аляксееўай. Ігралі (яшчэ ўсе быўлі жывыя!) лепшыя акцёры - купалаўцы залатога веку. Ганьку іграла тады яшчэ зусім маладая актрыса Тэатра юнага гледача

Алена Васілевіч. Мастак Сяргей Сініков 2013

Вера Кавалерава. Усіх не злічыць. І за гэта я дзякую ім і сёння. Ганька гучыць штогод, і запіс захоўваецца на радыё ў залатым фондзе... Ну, то і хопіць пра яе, Ганьку.

- Вы неяк сказали, што ад літаратуры не ведаеце пакут. Але літаратура 1960-х-1980-х гадоў адрозніваецца ад літаратуры сённяшніх дзён і дабрабыт пісьменнікаў адрозніваецца сёння ад дабрабыту пісьменнікаў другой паловы XX стагоддзя. Цi не так?

- Не, пакуты я ведаю ад жыцця, а не ад літаратуры. Проста не пакутую тады, калі мне "не пішашца" (як у сапраўдных "старанінкаў"). Нават, мусіць, сам Леў Талстой не пакутаваў, калі "не пісалася", а шыў боты, сеяў і касіў: "Ні дня без радка" - гэта не пра мяне сказана. Што належыць дабрабыту, дык ён залежыць не ад часоў - ад умельства, спрыту яго наладжваць. Ёсць гэты талент - будзе і дабрабыт. А няма - дык і дабрабыту не будзе. Будзе тое, што ёсць.

- Алена Сямёнаўна, Вы 22 гады адпраўвалі ў цікавым(!) часопісе "Работніца і сялянка" (цяпер здаецца гэта часопіс "Алеся"), я не чытаю яго. А раней чытаў. Раней "Работніцу і сялянку" выпісвалі амаль у кожны беларускі дом. Сёння - не ведаю. Што Вам памятаецца з таго часу вясёлае, добрае, сумнае?

- "Работніца і сялянка"! О, гэта быў самы ўдзячны, самы жыццядзейны і самы жыццядайны час. Я была ў рэдакцыі самая маладая, яшчэ не стомленая на камандзіробукамі, абазіковым штотысяццю "прыгонам" напісаць і здаць гатовы нарыс, артыкул, фельяшон, рэцэнзію, апавяданне, дыялог з героям гутаркі (У набор! У набор!) Калектыв быў добраўчлівы, дружны. Перад рэдакцыяй і журналістамі лёгка адчыняліся нават самыя высокія службовыя дзвёры. Ніводнае пісьмо чытаючы не заставалася без адказу, ніводная скарга - без увагі і дапамогі. Я ганарылася сваёй рэдакцыяй, сваёй працай і марыла, каб і дзеци мае быўлі журнналістамі. Яны абрали іншую - кожны сваю - дарогу...

Верай і праўдай паслужыла я любай "Работніцы і сялянцы" 22 гады. І сёння ўспамінаю, як родную сястру. На змену маёй "старой сястры" прыйшла маладая "Алеся". Яна ўжо зусім, зусім другая, іншая, з іншага ўжо свету. У яе свая, ужо сённяшняя харызма...

- Адну са сваіх кніг Вы назвалі "Люблю, хвалуюся - жыву". Каго любіце, што хвалюе і чым жывіце сёння?

- "Люблю, хвалуюся - жыву" - так, была ў мяне такая кніга (яна і ёсць...). Невялікім выдавецкім памерам, але - для мяне асабістым - з вельмі вялікім эмацыйнальным абсягам. Вядома, з часам, які мінус з той пары, абсяг гэтых звузіўся, на жаль... Намнога звузіўся... Больш за ўсё хвалюе мяне сёння лёс самых блізкіх мне людзей...

- Цi ёсць сёння ў Вас сябры, сябрыўкі? Аб чым гутарыце пры сустэрэчах?

- Сябры і сябрыўкі... У мaim ужо "дапатопным" веку - гэта ўжо найбольш толькі ўспаміны з уздыхамі.

Все ушли, что любили, что жадали, Утонули за дымкай печали...

Ну, а тыя, хто з маладзейшых, яны таксама ўжо часцей ходзяць па дактарах, па бальніцах і аптэках... Што ўспамінаем, пра што гутарым? Усё ж яшчэ чытаем, таксама дзякаваць Богу, кнігі. Што-што, а бібліятэкі (уласныя!) маём мы амаль усе. Так што ўсіх - кніжнай - хопіць нам усім "на всю оставшуюся жыць". Выпісваю жа, хто якую газету. Вось толькі наша бяздарнае беларуское тэлебачанне - вочы б яго не бачылі! - яго хто глядзіць, а хто не.

- Які лёс, на Вашу думку, чакае Беларусь, беларускае Слово, беларускую Мову ў гэтым ХХІ стагоддзі?

- У Беларусі дзеци амаль не вучацца ў беларускіх школах. Вось ужо колькі гадоў беларускія школьніцы скарацаюцца, зачыняюцца... Няма вучняў? Няма выкладчыкаў? У лепшых выпадках застаюцца беларускія "класы" ў школах - абсалютна з навучаннем рускамоўным. А то і зусім, як у абласным Магілёве, вучыцца ў школе (зразумела, рускамоўнай) адна ўсяго дзяўчынка! Няцяжка ўявіць сабе гэтае навучанне і самаадчуванне яе самой і яе бацькоў, якія не жадаюць "зразумець", чаму іх дзіця не мае магчымасці (права) у сваёй роднай дзяржаве вучыцца на роднай мове? У нашых універсітэтах студэнты таксама чуюць бібліятэчныя шукаць лекі, чым шукаць новае чытанне - па кнігарнях і па бібліятэках. Новае "племя младое, не-знакомо е"? Дык маладым жа "продкі" зусім нецікаўы! Ні як яны і чым жылі, у што верылі, што пісалі, што пакінулі. У іх свой, ужо "свой час, свой век, свая эпоха". Як, дарэчы, было гэтак і ў "продкаў". І ў продкаў продкаў. І, мусіць, так і павінна быць. Павінна? Хоць "крыўдна і сумна, і горка, што ўжо не вярнуцца назад". Але такая дыялектыка чалавечага быцця.

Сяргей ЧЫГРЫН.

шлягерамі. Што ўжо казаць пра наша "верхавенства"? (У нас же законом утверждено двуязычие? Так зачэм же ешё ломать язык?). За амаль 20 гадоў свае прэзідэнцкія ўлады сам Прэзідэнт рэдкі разы выступаў перад сваім народам з прамовамі на роднай мове. Праўда, калі падумаць, Прэзідэнт жа нарадзіўся і гадаваўся ў беларускай вёсцы. Вучыўся ў беларускай школе. Але адрэзу ж, апнуўшыся за цяжкім дзяржавнымі дзвярыма, перасеў у чужыя сані.

Жыве Беларусь! Гэтыя два дарагія слова мы з адноўлькавым пачуццём вялікай Надзеі паўтараем з клічнікам і без клічніка. Мы паўтараем іх з пачуццём непагаснай Веры. На святую беларускую зямлю прыйдзе новы народны і верны Сейбіт засяваць яе. Разумным. Добрым. Вечным.

- Што яничэ не напісалася, аб чым ўсё жыццё марылі напісаць?

- Сёлета 25 верасня шырокая і вельмі годна адзначалася 100-годдзе з дня нараджэння выдатнага беларускага паэта Сяргея Грахоўскага. Сама я, на жаль, не была на гэтай імпрэзе (быў мой сын). Па телефоне толькі прачытала я напамяць даўнія ўжо вершы Паэта яго дачцер Тані:

Сяжынка збягае з пагорка,
Унізе шуміць лістапад.
І крываўна, і сумна, і горка,
Што ўжо не вярнуцца назад
У тое гарачае лета,
У водар духмяных суніц,
Дзе столькі гуло навальніц,
Дзе столькі яшчэ не дапета...

...А мая ўласная "сяжынка"? А мае недапетыя старонкі?

Іх не будзе.

Напэўна, таму, што на апешню, недапісаную маю кнігу ("Памерла Ганька...") ужо не хопіць сілы.

У нядобры дзень нядобра ўпала я (а "добра падаць" часта здраацца?) ужо каторы год не выходжу нават за дзвёры ўласнай кватэры... І не пішу. Ёсць людзі, здольныя пры самых найскладнейшых абставінах заставацца дзейнымі: пісаць музыку, пісаць карціны, пісаць кнігі... Я не здольная. Без жывога жыцця... А яшчэ - чытаны. Даўнія, самыя адданыя чытаны самых першых маіх кнігак - яны ўжо адышлі... У наступнай змены цяпер ужо часцей нагода шукаць лекі, чым шукаць новае чытанне - па кнігарнях і па бібліятэках. Новае "племя младое, не-знакомо е"? Дык маладым жа "продкі" зусім нецікаўы! Ні як яны і чым жылі, у што верылі, што пісалі, што пакінулі. У і

Памёр архітэктар Багласаў, які займаўся рэстаўрацыяй Траецкага прадмесця і аднаўленнем менскай ратушы

Вядомы архітэктар памёр на 72-м годзе жыцця.

Архітэктар-рэстаўратар Сяргей Багласаў нарадзіўся ў Магілёве, скончыў Політэхнічны інстытут па спецыяльнасці "архітэктур". Інфармацыю пра ягоную смерць пацвердзілі ў Беларускім саюзе архітэктараў.

Асноўная праца Багласава - рэстаўрацыя, рэканструкцыя, прыстасаванне і добраўпаратданне сталічнага Траецкага прадмесця Менску (1980-1983). Багласаў кіраваў аўтарскім калектывам.

Паводле СМІ.

Таксама ён распрацаваў праекты рэстаўрацыі, прыстасавання і аднаўлення гандлёвых радоў на плошчы Свабоды, менскай гарадской ратушы, гасцініцы "Еўропа", царквы Святога Духу, шматфункциональных комплексаў на вуліцах Няміга і Зыбіцкая. Некаторыя праекты рабіліся ў суаўтарстве. Багласаў быў таксама вядомы як аўтар архітэктурна-скульптурных кампазіцый "Войт" і "Гарадскія вагі" у Менску. Ён распрацаваў пастамент да помніка Гедыміну ў Лідзе.

Паводле СМІ.

Помнік Ігару Лучанку

Аляксандр Фінскі, Аляксандра Лучанок, Іван Міско

На Алеі славы Усходніх магілак адбылася ўрачыстая цырымонія адкрыцця помніка народнаму артысту Беларусі і СССР, кампазітару Ігору Лучанку. Дата была абрана невыпадковая: 6 жніўня споўнілася 83 гады з дня народзінаў знакамітага творцы, які пайшоў з жыцця ў лістападзе 2018-га.

З прамовамі, што падкрэслівалі значнасць асобы кампазітара, успамінамі пра яго выступілі міністр культуры Беларусі Анатоль Маркевіч, удава Лучанка - Аляксандра Рыгораўна, пісьменнік Уладзімір Ліпскі - аўтар грунтоўнай дакументальнай аповесці пра Лучанка "Басанож па зорках", старшыня Беларускага саюза кампазітараў Алена Атрашкевіч, заслужаны артыст Беларусі Уладзіслаў Місевіч, што быў у складзе "Песняроў" Уладзіміра Мулявіна, і інш.

З прамовамі, што падкрэслівалі значнасць асобы кампазітара, успамінамі пра яго выступілі міністр культуры Беларусі Анатоль Маркевіч, удава Лучанка - Аляксандра Рыгораўна, пісьменнік Уладзімір Ліпскі - аўтар грунтоўнай дакументальнай аповесці пра Лучанка "Басанож па зорках", старшыня Беларускага саюза кампазітараў Алена Атрашкевіч, заслужаны артыст Беларусі Уладзіслаў Місевіч, што быў у складзе "Песняроў" Уладзіміра Мулявіна, і інш.

Унёсак І. Лучанка ў скарбніцу нацыянальнай культуры

пераацінц немагчыма: ягоныя песні сталі сімвалам эпохі, яе пазнавальнымі знакамі.

Выява Ігара Лучанка таксама атрымала надзвычай музичны. Бы крылы кампазітара, застылія ў паветры, "лётаноц" ноты яго песні "Мой родны кут", дзе ўаспеты радкі Якуба Коласа. Дый сам пастамент нагадвае абрсы сяляніні: гэты інструмент стаў і ў хатнім кабінечце творцы, і ў працоўным - у Беларускім саюзе кампазітараў, які Лучанок узнічыў цігам 38 гадоў, з 1980-га і да сваёй смерці.

Музычным было і адкрыццё помніка: творы кампазітара выканалі Харавы ансамбль Concertino (мастакі кіраўнік - Аляксей Снітко), што існуе пры Беларускім саюзе кампазітараў, саліст Маладзёжнага тэатра эстрады Аляксандр Саванец...

*Паводле Надзеі БУНЦЭВІЧ,
"Культура".*

Беларускі палітык Янка Чарапук-Змагар

Да 125-годдзя з дня нараджэння беларускага палітыка

Янкі Чарапука-Змагара (1896-1957)

У лістападзе 1997 года ў Сакольскім асяродку культуры Беларускім гісторычным таварыствам была наладжана выдатная навуковая канферэнцыя на тэму "Беларусы Сакольшчыны". На ёй навуковыя і гісторыкі выступілі з цікавымі дакладамі, прысвечанымі знакамітым людзям Сакольшчыны. На той канферэнцыі не прысутнічаў, але ведаю, што Алег Латышонак на ёй выступіў з дакладам пра беларускага палітычнага дзеяча Янку Чарапука, якому некалі Іван Луцкевіч даў мянушку "Змагар". Не ведаю я таксама, ці друкаваў дзе свой даклад Алег Латышонак, але сёння хачу яшчэ раз згадаць пра палітыка з Сакольшчыны (Белаостаччыны), пра якога варта нашым гісторыкам пісаць часцей, бо ён заслугоўвае нашай шчырай памяці і пашаны. Ды і сёлета 12 жніўня Янку Чарапуку-Змагару споўнілася 125 гадоў з дня нараджэння.

Янка Чарапук нарадзіўся ў 1896 годзе ў мястэчку Новы Двор на Сакольшчыне. Спачатку вучыўся ў мясцовыем гарадскім вучылішчы, а пасля скончыў гімназію ў Гародні і ў 1914 годзе выступіў у Пецярбургскім ўніверсітэт на юрыдычны факультэт.

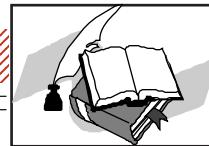
Падчас вучобы Янка Чарапук пазнаёміўся з украінскімі нацыянальнымі дзеячамі, якія яго і ўцягнулі ў палітыку. У Пецярбургзе нашага земляка ўкраінцы прызнаюць сакратаром Пецярбургскай місіі Цэнтральнай Украінскай Рады. А пазней ён стане супрацоўнікам Міністэрства замежных спраў Украінскай Народнай Рэспублікі (УНР) і пераедзе ў Кіеў.

Тым не менш, беларуса з Сакольшчыны больш цікавілі і хвалявалі родныя справы Башкайшчыны. Таму ў Пецярбурзе Янка Чарапук стварае грамадскую культурна-асветную арганізацыю "Вольныя беларусы", а ў Кіеве становіцца сібрам Беларускай Рады на Украіне. Там, у Кіеве, ён арганізувае Беларускую партню незалежных рэвалюцыянероў.

У 1918 годзе Янка Чарапук вяртаецца на радзіму і актыўна да-лучаецца да спраў Беларускай Народнай Рэспублікі. Ён удзельнічае ў Беларускім з'ездзе Віленшчыны і Гарадзеншчыны, яго прызначаюць сакратаром беларускай рады гэтых рэгіёнаў. Янка Чарапук шмат піша, друкуеца ў гарадзенскіх газетах "Беларус", "Родны край", у "Нашай думцы". Як падае "Энцыклапедыя гісторыи Беларусі" (Мн., 2003, т. 6, с.138), Янка Чарапук з канца 1919 года едзе ў Ригу, дзе працуе сакратаром Вайсково-дыпламатычнай місіі БНР у Латвіі і Эстоніі, з'яўляецца сібрам беларускай калоніі ў Латвіі, дыпламатычным кур'ерам пры ўрадзе БНР на чале з Антонам Луцкевічам. З 1920 года малады палітык узначальвае дэлегацыю Беларускай Народнай Рэспублікі на міждзяржаўнай канферэнцыі балтый-

скіх дзяржаў, удзельнічае ў Першай Усебеларускай канферэнцыі ў Празе, прызначаецца сакратаром Дыпламатычнай місіі БНР у Коўні.

У 1919 годзе ў Амерыку ў пошуках працы едзе з Беласточчыны бацька Янкі Чарапука - Антон Чарапук. Там ён, як піша Вітаўт Кіпель у сваёй кнізе "Беларусы ў ЗША" (Мн., 1993), разам з В. Трафімовіч і П. Чопка склалі першыя арганізацыйныя сходы беларусаў у Чыкага. У 1920 годзе была заснавана новая беларуская арганізацыя, якая называлася Беларускі нацыянальны камітэт. Мэта гэтай арганізацыі была адна - гуртуваць беларусаў Чыкага. Да-рэчы, з 1892 да 1913 года ў Чыкага прыехалі 95 тысяч беларусаў. На той час гэта быў самы беларускі горад у ЗША. Сюды ў 1922 годзе прыязджает Янка Чарапук. Прыйезд яго ў Амерыку не быў выпадковы. Па-першое, тут ужо трохі абжыўся яго бацька, па-другое, яшчэ 18 лістапада 1919 года Янка Чарапук пісаў Антону Луцкевічу, выказваючы свае погляды на зневіненіе беларусаў Чыкага. Да-рэчы, з 1892 да 1913 года ў Чыкага прыехалі 95 тысяч беларусаў. На той час гэта быў самы беларускі горад у ЗША. Сюды ў 1922 годзе прыязджает Янка Чарапук. Прыйезд яго ў Амерыку не быў выпадковы. Па-першое, тут ужо трохі абжыўся яго бацька, па-другое, яшчэ 18 лістапада 1919 года Янка Чарапук пісаў Антону Луцкевічу, выказваючы свае погляды на зневіненіе беларусаў Чыкага. Да-рэчы, з 1892 да 1913 года ў Чыкага прыехалі 95 тысяч беларусаў. На той час гэта быў самы беларускі горад у ЗША. Сюды ў 1922 годзе прыязджает Янка Чарапук. Прыйезд яго ў Амерыку не быў выпадковы. Па-першое, тут ужо трохі абжыўся яго бацька, па-другое, яшчэ 18 лістапада 1919 года Янка Чарапук пісаў Антону Луцкевічу, выказваючы свае погляды на зневіненіе беларусаў Чыкага. Да-рэчы, з 1892 да 1913 года ў Чыкага прыехалі 95 тысяч беларусаў. На той час гэта быў самы беларускі горад у ЗША. Сюды ў 1922 годзе прыязджает Янка Чарапук. Прыйезд яго ў Амерыку не быў выпадковы. Па-першое, тут ужо трохі абжыўся яго бацька, па-другое, яшчэ 18 лістапада 1919 года Янка Чарапук пісаў Антону Луцкевічу, выказваючы свае погляды на зневіненіе беларусаў Чыкага. Да-рэчы, з 1892 да 1913 года ў Чыкага прыехалі 95 тысяч беларусаў. На той час гэта быў самы беларускі горад у ЗША. Сюды ў 1922 годзе прыязджает Янка Чарапук. Прыйезд яго ў Амерыку не быў выпадковы. Па-першое, тут ужо трохі абжыўся яго бацька, па-другое, яшчэ 18 лістапада 1919 года Янка Чарапук пісаў Антону Луцкевічу, выказваючы свае погляды на зневіненіе беларусаў Чыкага. Да-рэчы, з 1892 да 1913 года ў Чыкага прыехалі 95 тысяч беларусаў. На той час гэта быў самы беларускі горад у ЗША. Сюды ў 1922 годзе прыязджает Янка Чарапук. Прыйезд яго ў Амерыку не быў выпадковы. Па-першое, тут ужо трохі абжыўся яго бацька, па-другое, яшчэ 18 лістапада 1919 года Янка Чарапук пісаў Антону Луцкевічу, выказваючы свае погляды на зневіненіе беларусаў Чыкага. Да-рэчы, з 1892 да 1913 года ў Чыкага прыехалі 95 тысяч беларусаў. На той час гэта быў самы беларускі горад у ЗША. Сюды ў 1922 годзе прыязджает Янка Чарапук. Прыйезд яго ў Амерыку не быў выпадковы. Па-першое, тут ужо трохі абжыўся яго бацька, па-другое, яшчэ 18 лістапада 1919 года Янка Чарапук пісаў Антону Луцкевічу, выказваючы свае погляды на зневіненіе беларусаў Чыкага. Да-рэчы, з 1892 да 1913 года ў Чыкага прыехалі 95 тысяч беларусаў. На той час гэта быў самы беларускі горад у ЗША. Сюды ў 1922 годзе прыязджает Янка Чарапук. Прыйезд яго ў Амерыку не быў выпадковы. Па-першое, тут ужо трохі абжыўся яго бацька, па-другое, яшчэ 18 лістапада 1919 года Янка Чарапук пісаў Антону Луцкевічу, выказваючы свае погляды на зневіненіе беларусаў Чыкага. Да-рэчы, з 1892 да 1913 года ў Чыкага прыехалі 95 тысяч беларусаў. На той час гэта быў самы беларускі горад у ЗША. Сюды ў 1922 годзе прыязджает Янка Чарапук. Прыйезд яго ў Амерыку не быў выпадковы. Па-першое, тут ужо трохі абжыўся яго бацька, па-другое, яшчэ 18 лістапада 1919 года Янка Чарапук пісаў Антону Луцкевічу, выказваючы свае погляды на зневіненіе беларусаў Чыкага. Да-рэчы, з 1892 да 1913 года ў Чыкага прыехалі 95 тысяч беларусаў. На той час гэта быў самы беларускі горад у ЗША. Сюды ў 1922 годзе прыязджает Янка Чарапук. Прыйезд яго ў Амерыку не быў выпадковы. Па-першое, тут ужо трохі абжыўся яго бацька, па-другое, яшчэ 18 лістапада 1919 года Янка Чарапук пісаў Антону Луцкевічу, выказваючы свае погляды на зневіненіе беларусаў Чыкага. Да-рэчы, з 1892 да 1913 года ў Чыкага прыехалі 95 тысяч беларусаў. На той час гэта быў самы беларускі горад у ЗША. Сюды ў 1922 годзе прыязджает Янка Чарапук. Прыйезд яго ў Амерыку не быў выпадковы. Па-першое, тут ужо трохі абжыўся яго бацька, па-другое, яшчэ 18 лістапада 1919 года Янка Чарапук пісаў Антону Луцкевічу, выказваючы свае погляды на зневіненіе беларусаў Чыкага. Да-рэчы, з 1892 да 1913 года ў Чыкага прыехалі 95 тысяч беларусаў. На той час гэта быў самы беларускі горад у ЗША. Сюды ў 1922 годзе прыязджает Янка Чарапук. Прыйезд яго ў Амерыку не быў выпадковы. Па-першое, тут ужо трохі абжыўся яго бацька, па-другое, яшчэ 18 лістапада 1919 года Янка Чарапук пісаў Антону Луцкевічу, выказваючы свае погляды на зневіненіе беларусаў Чыкага. Да-рэчы, з 1892 да 1913 года ў Чыкага прыехалі 95 тысяч беларусаў. На той час гэта быў самы беларускі горад у ЗША. Сюды ў 1922 годзе прыязджает Янка Чарапук. Прыйезд яго ў Амерыку не быў выпадковы. Па-першое, тут ужо трохі абжыўся яго бацька, па-другое, яшчэ 18 лістапада 1919 года Янка Чарапук пісаў Антону Луцкевічу, выказваючы свае погляды на зневіненіе беларусаў Чыкага. Да-рэчы, з 1892 да 1913 года ў Чыкага прыехалі 95 тысяч беларусаў. На той час гэта быў самы беларускі горад у ЗША. Сюды ў 1922 годзе прыязджает Янка Чарапук. Прыйезд яго ў Амерыку не быў выпадковы. Па-першое, тут ужо трохі абжыўся яго бацька, па-другое, яшчэ 18 лістапада 1919 года Янка Чарапук пісаў Антону Луцкевічу, выказваючы свае погляды на зневіненіе беларусаў Чыкага. Да-рэчы, з 1892 да 1913 года ў Чыкага прыехалі 95 тысяч беларусаў. На той час гэта быў самы беларускі горад у ЗША. Сюды ў 1922 годзе прыязджает Янка Чарап

Юбілей патрыярха беларускай дыяспары ў ЗША

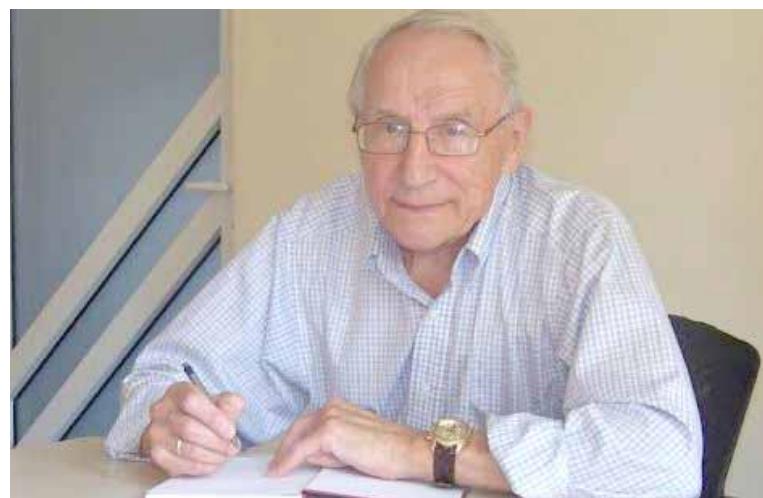
95-тыя ўгодкі з дня народзінаў адзначыў вядомы беларускі грамадска-палітычны дзеяч, гісторык і палітолаг Янка Запруднік.

Я. Запруднік, сапраўднае імя - Сяргей Вільчыцкі - нарадзіўся 9 жніўня 1926; выступаў у друку пад псеўданімамі Сяргей Ясень Аркадзь Будзіч, Арсень Загорны, Рыгор (Ягор) Ліцвін, Т. Смаленскі, М. Беластоцкі.

Сяргей Вільчыцкі нарадзіўся ў мястэчку Мір на Карэліччыне, калі гэтая частка Беларусі была пад уладай Польшчы. Яго бацькі, настаўнікі па адукацыі, гаспадарылі на зямлі. Пасля далучэння Заходняй Беларусі да БССР сям'я Вільчыцкіх паднягала высыплы ў Сібір, але гэтаму перашкодзіў напад нацысцкай Германіі на ССРР.

У гады нямецкай акупацыі Сяргей Вільчыцкі закончыў УМіры пачатковую школу (1942), затым у Баранавічах - прагімназію і трох курсы (з чатырох) гандлёвой школы (1943-44). Ён належала да Саюза беларускай моладзі. Набліжэнне Савецкай арміі да Баранавіча вымусіла Сяргея Вільчыцкага да адыху ў Германію: ён запісаўся ў дапаможную службу нямецкай авіяцыі (Luftwaffehefeler). За месяц да капітуляцыі Германіі быў пераведзены ў дывізію "Беларусь" (пад камандаваннем Францішка Кушала), якая пад канец красавіка 1945 перайшла ў Баварыю да амерыканцаў. З 1945 ён быў скайтмайстром "Згуртавання Беларускіх Скаўтаў на чужыні". Потым паступіў на медыцынскі факультэт Цюбінгенскага ўніверсітета. Да траўня 1946 знаходзіўся ў лагерах ваенна-палонных у амерыканскай зоне акупацыі.

Сяргей Вільчыцкі пасля палону прыехаў у беларускі лагер для перамешчаных асоб у Рэгенсбургу, які ў ліпені 1946 быў пераведзены ў Міхельсдорф. Як былому ваенна-палонному атрымаць статус перамешчанай асобы яму было немагчыма, таму давялося "згубіць" дакументы, з якімі яго адпусцілі з амерыканскага палону,

і ўзяць прозвішча Яна Запрудніка з Вільні, што панейкай прычыне пакінуў лагер. З гэтага часу Сяргей Вільчыцкі стаў Янкам Запруднікам, захаваўшы гэта прозвішча на ўсё жыццё.

У лагерах дзеянічала Беларуская гімназія імя Янкі Купалы, якую Янка Запруднік скончыў у 1947. У студзені 1948 ён выпраўляўся ў Вялікабрытанію, дзе працаў на шахтах цэнтральнай Англіі. Удзельнічаў у грамадска-культурнай нацыянальнай працы, выданні часопіса беларускай моладзі "Наперад!", далучыўся да дзеянасці Згуртавання беларусаў у Вялікабрытаніі.

Неўзабаве Янка Запруднік атрымаў стыпендыю з Ватыкана і, дзякуючы гэтаму, у 1950-54 гг набываў вышэйшую адукацыю на гістарычным факультэце Лювенскага ўніверсітэта (Бельгія). Навучанне сумяшчало з узделам у грамадской, культурна-асветніцкай працы беларускай грамады. Быў адным з арганізатораў беларускага моладзевага руху, у 1953-54 навучальным годзе быў старшынём Беларускага студэнцкага згуртавання ў Лювене, стаў адным з ініцыятараў аднаўлення часопіса "Наперад!" і яго аўтарам. За гады навучання ён наведаў шэраг краін Заходняй Еўропы.

Пасля заканчэння ўніверсітета з адзнакай Янка Запруднік прыняў працу ў Амерыканскага камітэта вызвалення ад бальшавізму (ад 1956 - Амерыканскі камітэт вызвалення) і ў верасні

1954 пачаў працаўаць журналістам беларускай секцыі радыёстанцыі "Вызваленне" у Мюнхене, у ліку беларускіх замежных вучоных уключыўся ў працу Інстытута вывучэння СССР.

У 1957 Янка Запруднік пераехаў у ЗША, дзе працягваў працу ў Нью-Ёрку да 1991 на той жа радыёстанцыі (ад 1964 - "Свабода"). У 1969 г. у Нью-Ёркскім універсітэце абараніў дысертацыю і атрымаў ступень доктара гістарычных навук. Выкладаў гісторыю Расіі і СССР у Квінскім каледжы Нью-Ёркскага гарадскога ўніверсітэта (1970-1975), гісторыю і сучасную палітыку Беларусі ў Калумбійскім універсітэце (1994).

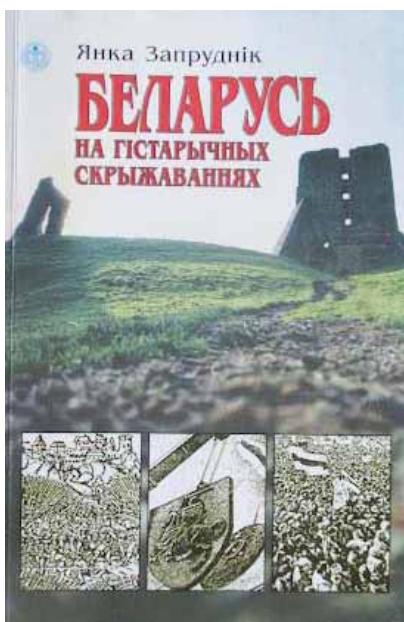
Навуковая дзеянасць і публіцыстыка Янкі Запрудніка прысвечана гісторыі Беларусі, жыццю беларускага народа.

Яго высновы адразніваліся ад канцепцыі гісторыі беларускай дзяржаўнасці, якая існавала ў БССР. У працах "Савецкая канцэпцыя гісторыі Вялікага Княства Літоўскага" ("Запісы", 1974, кн. 12) і "Дзяржаўнасць Беларусі ў дасавецкую пару" ("Запісы", 1977, кн. 15) аспрэчваеца сцвярджэнне савецкіх гісторыкаў аб тым, што беларускі народ упершыню прыступіў да стварэння сваёй дзяржавы толькі пры савецкай уладзе.

Янка Запруднік падкрэсліваў, што Першы Усебеларускі з'езд - важная веха дзяржаўнага будаўніцтва, разглядаў аўбяшчэнне БНР як акт аднаўлення беларускай дзяржаўнасці, паказваў уплыў беларускага нацыянальнага руху на ўтварэнне БССР, якая ўзнікла ў процівагу БНР. Я. Запруднік крытыкаў нацыянальную палітыку КПСС і КПБ за ігнараванне нацыянальных інтарэсаў, фармальнасць сувэрэнітetu БССР, абсалютную залежнасць ад партыйна-дзяржаўнага кіраўніцтва СССР. Як гісторык Янка Запруднік выступіў аўтарам шэрагу кніг: дакументальны аповесці "Дванацатка", агляду "Беларусь на гістарычных скрыжаваннях" (Belarus: At a Crossroads in History, 1993). - Mn., 1996, "Гістарычнага слоўніка Беларусі" (Historical Dictionary of Belarus, 1998). Ён таксама выдаў кнігі: "Беларускія фэстывалі й выстаўкі. Палітычная інфармацыя мовай мастацтва (1948-2011)" - пра беларускія фестывалі ў ЗША, якія рэгулярна праводзяцца, "Па гарачых слядах мінуўшчыны. Лісты 1952-1959 гг.", "Кантакты", засанаваныя на лістах, што пісалі беларусы з метраполіі Янку Запрудніку, "Берагу майго зарніцы".

Янка Запруднік быў узнагароджаны медалём да 100-годдзя БНР Рады Беларускай Народнай Рэспублікі. Сёлета юбілей Янкі Запрудніка ўрочыста адсвятавала беларуская грамада ў Саўт-Рыверы. На свята сабраліся розныя пакаленні беларускай эміграцыі ЗША.

Падрыхтавала
Э. Дзвінская.

Навіны Германіі

Welt: перадвыбарная барацьба ў Германіі ўступіла ў "гарачую fazu"

Кандыдаты на пост канцлера ФРГ: Олаф Шольц (злева), Армін Лашэт і Анналена Бербок

Кароткая спасылка

Узорам адзінства цяпер служыць СДПГ, якая запусціла сваю перадвыбарную кампанію ў Боне. Усярэдзіне партыі не гучыць ніякай крытыкі ў адресе кандыдата, у тым ліку і з боку левага крыла. Для СДПГ такое неўласціва, але гэта прыносіць поспех.

У аптынанні з нагоды таго, каму б вы даручылі пост канцлера, 59 адсоткаў грамадзян называюць Олафа Шольца, 28 адсоткаў - Арміна Лашэта і 23 адсоткі - Анналену Бербок. Кандыдат у канцлеры ад СДПГ сам разгубіўся ад нядзяўнага поспеху ў аптынаннях.

ОЛАФ ШОЛЬЦ:

- Рост падтрымкі СДПГ характэрны. Хай так і працягваеца, раз людзі жадаюць, каб я стаў канцлерам Федэратыўнай Рэспублікі Германіі.

Кандыдат у канцлеры ад зялённых Анналена Бербок змагаеца за галасы выбарнікаў у Ніжній Саксоніі. Адна з яе тэм - гэта, вядома ж, глабальнае паяцяленне. Па яе словам, пра яго ўсе гавораць, але толькі зялёнія гатовыя з ім рэалына змагацца.

АНАЛАЕНА БЕРБОК:

- Абарона клімату - гэта задача для ўсіх партый у нашай краіне, але для гэтага канешне неабходна памяняць нямецкі ўрад.

Гарачая фаза перадвыбарнай гонкі пачалася. Праз шэсць тыдняў яна скончыцца. Пакуль што невядома, хто стане яе пераможцам.

Паводле СМИ.

Гарадзенская абласное свята паэзii

28 верасня (субота) у 11.00 у в. Зачэпічы Дзятлаўскага раёна пройдзе Гарадзенская абласное свята паэзii.

Свята арганізуе Гарадзенская абласное аддзяленне Саюза беларускіх пісьменнікаў пры падтрымцы Дзятлаўскага райвыканкама.

Запрашаем гасцей з усіх валасцей.

Спадзяёмся, што будзе цікава.

Зоф'я Кавалеўская

Гісторыя Лідскага паўстання: успаміны пра Людвіка Нарбута*

(Працяг. Пачатак у наступных нумарах.)

Апека сям'і атачыла маладзёна і іншых пацярпелых і расцярушеных па шаўраўскіх лясах паўстанцаў.

Двор падвяргаўся бясконцым ператрусам і пераследу...

Малады рыцар, нягледзячы на слабыя сілы, надалей рваўся да барацьбы, і як толькі з'явіўся Парадоўскі, адразу ж далучыўся да яго невялікага атрада. Нястача сілы не дазволіла Баляславу суправаджаць атрад да Гарадзенскай губерні, куды пасля нядоўгага побыту ў Лідскім павеце, накіраваў сваіх паўстанцаў "Астрога".

У гэтых час кузіна Нарбутаў, пані Альшэўская, каб яму было зручней пераехаць за мяжу, вывезла Баляслава ў Друскенікі. Пераслед у Краі нарастаў. Каб палепшиць здароўе, па вечарах Баляслаў велаславаў на Нёмане. Удзень гэтага было немагчыма, бо яму прыходзілася старана хавацца.

Падчас аднаго з такіх падарожжаў Баляслава злавілі, зблілі, адабралі грошы і кінулі ў вязніцу. Як аказалася: нейкі дапытлівы паручнік (маскаль), прозвішча якога сцерлася з памяці, здаўна пільнаваў Баляслава Нарбута, і, знайшоўшы яго на рацэ, абышоўся з тыгрынай жорсткасцю. Звязана га кінуў яго ў нейкую халупу, дзе той праляжал, як куль, цэлуночку. Назаўтра галоднага і slabага, Баляслава пагналі ў Гародню.

Там у турме, у цеснай перапоўненай камеры, прасякнутай выдыхамі і дымам тытунню, аслабелы маладзён страйці прытомнасць. Калегі пі напісці кінуліся яму на дапамогу, паднеслі да агенца, каб змог дыхнуць свежым паветрам. Фатальны ўмовы ў вязніцы заблі б вымучанага Баляслава, каб яго не ўратаваў шчаслівы выпадак.

Князь Баратынскі наведваў турму ў Гародні. Увайшоўшы ў камеру, дзе сядзеў Баляслаў Нарбут, адразу адхіліўся назад да парогу, збіты страшным паветрам з камеры.

Загадаў прывесці да яго Баляслава, пра знаходжанне якога ў турме ведаў.

Убачыўшы збляднелага вязня, спасылі яго падтрымоўвалі пад руки жаўнеры, князь Баратынскі падняўся і падсунуў яму крэсла. Сеў пры ім і пачаў распытаць пра ўсё, прасіў не тайцца і гаварыць праўду.

Баляслаў шчыра прызнаўся, што быў ад'ютантам у свайго брата Людвіка, а пасля яго смерці хацеў пераправіцца за мяжу і таму меў пры себе дастатковую суму грошай, якія адабраў афіцэр пры яго арышце. Расказаў таксама пра брутальнасць затрымання, пра цесную камеру, дзе ўжо месціліся дваццаць другіх вязняў. Вынікам гэтай размовы была значная палёгка для ўсіх арыштаваных.

Князь Баратынскі шчыра заняўся, што быў ад'ютантам у свайго брата Людвіка, а пасля яго смерці хацеў пераправіцца за мяжу і таму меў пры себе дастатковую суму грошай, якія адабраў афіцэр пры яго арышце. Расказаў таксама пра брутальнасць затрымання, пра цесную камеру, дзе ўжо месціліся дваццаць другіх вязняў. Вынікам гэтай размовы была значная палёгка для ўсіх арыштаваных.

Баляслаў Нарбут быў асуджаны на выгнанне ў Краснаярск.

На дэпартыменту была асуджана і пані Альшэўская, якую апекавалася ім у Друскеніках.

У Москву Нарбута прывезлі чыгуначнай, далейшую дарогу, як і ўсе ссыльныя, ён павінен быў прыйсці пешшу па этапе. У Москву партыя ссыльных, сярод якіх быў

Баляслаў, затрымалася даўжэй. І гэта дало магчымасць атрымаць спачуванне ад дачкі турэмнага наглядчыка, якая часта наведвалася "бедных палякаў", прысылала ім бялізну, віно, белы хлеб і іншыя рэчы. Урэшце паненка так прывязалася да маладога вязня, што хацела ехаць з ім у Сібір. Па дарозе каля Табольска Баляслаў напаткаў афіцэр, які яго арыштаваў. Аказалася, што ён быў асуджаны князем Баратынскім, паніканы ўзванні і таксама высланы на Сібір.

Цяжкая дарога, маральна і фізічная стома зусім зруйнавала здароўе Баляслава.

У Краснаярску ён не мог заняцца анякай працай, бо пухлі руکі.

І хация яму і вярнулі грошы, адабраныя пры арышце, запас іх вычарпаўся, а трэба было жыць. Нарбут заняўся дробным гандлем, які даваў такі-сякі даход для жыцця.

Графіня Пшаздзецкая пры пасярэдніцтве князя Арлова, расійскага амбасадара ў Парыжы, атрымала для Баляслава дазвол на вяртанне ў Край. Баляслаў вярнуўся ў цудам не канфіскаваны Шаўры. Там ажаніўся са сваёй кузінай Габрыэллю Нарбут, дачкой Валерыя Нарбута, уладальніка Капыля.

Памёр ад сухотаў ў 1889 годзе, пакінуўшы двух сыноў: Зыгмунта ды Тадэвуша і адну дачку.

Раздел XVI

Мураўёў. Узнаўленне закрытых спраў. Новыя арышты. Присуды і пакаранні смерцю. Ксёндз Ішора. Першая ахвяра. Расстрэл ксяндза Фалькоўскага ў Лідзе. Смерць Альберта Лясковіча і ксяндза Зямацкага ў Вільні. Выгнанне. Бальтазар Калісінскі. Падзеі ў лідскім касцёле. Вынішчэнне вёсак і засценкаў.

14 траўня 1863 года ў Вільню прывезхай Мураўёў. Аддзел Віленскага Народнага Урада яшчэ нібыта дэйнічнай.

Першым быў арыштаваным Гажыцкі, паступова, па-чарзе вылавілі астатніх членуў арганізацыі.

Новы "вялікадзяржаўца" Літвы некалькі дзён у цішы прыглядаўся да сітуацыі.

Перад яго палацам прайшла нейкая легкадумная, але ўжо апошняя працэсія са спевам народнага гімна. Слухаў яго з балкона, але не даваў каманды на разгон. І трошкі пазней са знакамітай лютасцю прыступіў да работы.

Пачаўся страшны пераслед, следствы, прысуды і смяротныя пакаранні. Падымаліся дакументы ўжо скончаных спраў, і следства па іх зноў аднаўлялася. Падлягапі арышту раней вызвалены ад пакарання, у Вільню вярталі з Расіі асуджаных, каб пакараць больш суворава.

Першай ахвярай Мураўёва ў Вільні 26 траўня стаўся ксёндз Станіслаў Ішора, пробашч з мястэчка Жалудок, асуджаны на смерць за зачытванне ў касцёле Маніфеста Народнага Урада.

Расстрэл ксяндза зрабіў на жыхароў Вільні вельмі прыгнітальнае ўражанне.

Яшчэ больш цяжкае ўражанне мела правінцыйная Ліда, калі 10 чэрвеня калі 10 гадзіны раніцы смерць ад кулі прыняў ксёндз Адам Фалькоўскі, пробашч з Ішчалны, якія зачытаў з амбона Маніфест. Ён нават не дапускаў за гэта такога страшнага пакара-

рання.

Калі ксяндза пад ахоўвай як вялікага злачынцу прывезлі ў Ліду, ён яшчэ не разумеў, што можа пагражаць смерць. Упэўніўся ў гэтым толькі тады, калі ў турму ў апошнюю хвіліну прыйшоў мясцовы працоўшчык ксёндз Свірскі, каб спавядаць Фалькоўскага перад смерцю.

З каменным спакоем каплан шасцідзесяці з некалькім гадоў ішоў да месца пакарання на выгане за горадам, дзе пасвіліся яўрэйскія козы. Ішоў сам, нягледзячы на значную адлегласць, і толькі раз у яго падкасіліся калені. Камандаваў атрадам жаўнеры Нарбут-Солтан, афіцэр прапанаваў вязню сесці на вазок, які ехаў за імі. Асуджаны адмовіўся. Хацеў як Хрыстос данесці свой крыж да канца. Збляднелымі вуснамі шантагу пацеры ... а калі голас яму здроджваў і ламаўся, прадоўжыць малітву дапамагаў ксёндз Свірскі, які суправаджаў Фалькоўскага.

Каля слупа быў ужо выкапаны дол. Тлум з простага народу атакаў месца пакарання⁵⁰.

Ксёндз Фалькоўскі штосьці прамовіў каля слупа, але барабаны заглушылі яго слова...

Прагучала каманда і выбухнуў запл.

Цела, якое яшчэ торгалася, скацілася ў дол.

У горадзе зараз жа пачалі біць касцельныя званы, і ва ўсіх касцёлах пачалася жалобная імша.

Магілу, насыпаную на месцы пакарання, казакі зруйнавалі з зямлёй капытамі коней.

Жаўнеры штыкамі разганялі тлум людзей, якія ціснуліся да магілы, каб узяць пясок, прасякнуты крывёй расстралянага ксяндза.

Ліда віравала болем і жахам.

Зноў быў арыштаваны Бальтазар Калісінскі, Юльян Лясковіч, Зыгмунт Гадачэўскі, Вільгельм Грабоўскі, Яраслаў Табенскі, Браніслаў Нарбут. Пачалося новае следства. Такі ж лёс напаткаў і Альберта Лясковіча, якія знаходзіўся пад арыштам і быў асуджаны на два гады арыштанцікіх рот.

Гэты вырак яшчэ не быў падпісаны Назімавым. Мураўёў скарыстаўся з гэтага і, шукаючы новую ахвяру, прысудзіў амаль нявінага Лясковіча да смерці. Гэтае самавольства "вялікадзяржаўца" абурыла ўсе пласты грамадства, бо акрамя легкадумнай гаварлівасці за Альбертам Лясковічам не было больш нікага палітычнага злачынства.

Другі раз Лідскі павет гнуўся пад цяжкай рукой Мураўёва. Першы раз - калі ён быў губернатаром у Гародні, а Лідскі павет уваходзіў у склад Гарадзенскай губерні, і другі - калі сатрап запанаваў над ўсёй Літвой. Страшэнны боль раздзіраў сэрцы лідзянь, бо дзве новыя ахвяры з іх зямлі палі ў Вільні.

На Лукішках у самым росквіце быў расстраляны сын землеўладальніка Альберта Лясковіча і ксёндз Зямацкі, пробашч з Вавёркі, асуджаны за чытанне Народнага Маніфеста перад людзьмі.

Падзеі ў Лідзе падзіліся на пасаду губернатора Вільні⁵¹, зрабіў магчымым вяртанне Бальтазара ў Ліду. Дзякуючы гэтыму, двойчы ссыльны здолеў нараэшце ўдыхнуць паветра радзімы і мець магчымасць злажыць свае косці ў зямлі бацькоў.

Аднак сямейны адносіны Калісінскага праз усе нягody былі парушаны. Сваё жыццё ён скончыў у самоце. З жонкай амаль не сустракаўся. Меў адну дачку, якая выйшла замуж за Нарымскага, і адзінью ўнучку, у замусце - спадарыню Умястоўскую. Бальтазар Калісінскі памёр у Вільні, дзе пасля жыццёвых прац спачыў на Бернардынскіх могілках.

Гэта быў адзін з выбітных людзей свайго часу. Чалавек ідэі і плыбакага патрыятычнага духу.

(Працяг у наступным нумары.)

* Zofja Kowalewska. Dzieje powstania lidzkiego: wspomnienie o Ludwiku Narbutie. Wilno, 1934. Зоф'я Кавалеўская. Гісторыя Лідскага паўстання: успаміны пра Людвіка Нарбута. Вільня. 1934 г. Перадрук з "Дзённіка Віленскага". Пераклад і каментары Галіны Лаўрэш. Рэдагаванне і каментары Леаніда Лаўрэша.

⁵⁰ Адам Фалькоўскі нарадзіўся ў 1812 г., то бок у 1863 г. меў каля 50 гадоў - заўгаага перакладчыцы.

⁵¹ Жамчужнікі А.М. ніколі не быў віленскім губернатаром. Аднак ён стаў пскоўскім віца-губернатаром і, верагодна, маючы гэту пасаду, дапамог Калісінскаму - Л.Л.

50 гадоў таму назад я зрабіў першы крок у якасці самадзейнага артыста

У тыя часы, прыкладна на мяжы 60-70 гадоў, сутчна з новай навамоднай хваляй па гарадскіх задворках загучалі куплеты пад славутыя "тры гітарныя акорды". Адпаведна гітара становіца ўжо не проста музычным інструментам. Яна набывае нейкі своеасаблівіды модны брэнд. Па ўсёй дзяржаве вельмі хутка расце колькасць вакальна-інструментальных ансамбліў, дзе галоўным музычным інструментам з'яўляецца элекстрагітара. Вялікую папулярнасць набываюць вакальна-інструментальныя ансамблі "Песняры", "Верасы", "Сябры". Аснову рэпертуару гэтых славутых калектываў складаюць музычныя творы на вершы менавіта беларускі патштаду. Дзякуючы гэтаму, беларуская мова набывае "другое дыханне" і папулярнасць.

Быць музыкантам-гітарыстам становіца вельмі прэстыжна, яны папулярныя, іх аваізкоў ведаюць у моладзевым асяродку. Кожны юнак, каб адпавядаць адпаведнаму ўзроўню ўсеагульнага захаплення павінен быў вельмі добра ведаць папулярныя на той час музычныя калектывы, разбірацца, дзе бас-гітара, а дзе сола-гітара і гэтак далей.

У пачатку 60-х гадоў у горад Шклові быў размеркаваны выкладчыкам у музычную школу Віталь Бабчанка. Віталь Аляксандровіч, як апантаны музыкай чалавек, у адпаведнасці з духам таго часу, стварае эстрадны музычны калектыв пры клубе "Чырвоны Кастрычнік" папяровай фабрыкі "Спартак". Клуб "Чырвоны Кастрычнік" арганізуе рэгулярныя танцевальныя вечарыны, дзе гучыць сучасныя музычныя творы. Невялікі калектыв хутка становіца папулярным у Шклове. Амаль у кожным гарадскім культурніцкім мерапрыемстве аваізкоў прымае ўдзел навамодны ансамбль з бліскучымі гітарамі і элекрамузычным абсталяваннем.

Грудзіна - студэнт БСГА

У 1971-1972 гадах у складзе музыкантаў-гітарыстаў калектыва быў і аўтар гэтых радкоў. Добра памятаю, з якім вялікім імпэнтам праводзіліся рэпетыцыі, як усе ўдзельнікі хваляваліся перад кожным выступленнем. Безумоўна, галоўным завадатарам быў менавіта яго кіраўнік. Віталь Аляксандровіч пісаў музыку, рабіў аранжyroўкі, вучыў нас музычнай грамаце і вельмі строга патрабаваў ад нас дасканалага выканання партытуры. Высокі ўзровень і дасканаласць выканання музычных твораў пасадзейнічалі таму, што ансамбль быў запрошаны ў Менск для запісу на рэспубліканскім радыё.

Аркестр народных інструментаў БСГА

Аркестр народных інструментаў БСГА

Аркестр мефака 1972-1977 гг.

Аркестр народных інструментаў БСГА

Потым была вучоба ў Беларускай сельгасакадэміі, дзе мяне таксама запрасілі ў факультэтскі ансамбль народных інструментаў. Спачатку гэта была гітара, а потым домбраўны кантрабас. Пад час вучобы, аркестр быў узнаграджаны Дыпломам Упраўлення культуры Магілёўскага абылвыканкама. Дадатковая, разам з аднагрупнікам Генадзіем Івановым, мы пад гітару спявалі дуэтам ў факультэтскай агідрыгадзе. Дэканат падтрымліваў актыўных удзельнікаў мастацкай самадзейнасці, і гэта на ўесь час вучобы забяспечыла мне месца ў інтэрнаце.

Калі пачалася праца ў Шкловскай райсельгастэхніцы, зноў давялося ўдзельнічаць у мастацкай самадзейнасці на прадпрыемстве. Тут быў створаны ансамбль пад кіраўніцтвам Алена Скарахода. На гэты раз майм інструментам становіца бас-гітара. Ансамбль прымаў удзел у разнастайных святочных вечарынах, агульнагарадскіх мерапрыемстваў і

нават запрашаліся на вяселлі.

Агулам, больш як два дзесяцігоддзі, мне даводзілася быць далучаным да мастацтва. Пра свой удзел у мастацкай самадзейнасці засталіся самыя найлепшыя ўспаміны. Далучэнне да мастацтва дазволіла зразумець усю яго прыгажосць, тое, што яно здольна вылечыць, здольна абудзіць у душы цудоўныя і моцныя пачуцці. І галоўнае - праз творчасць яшчэ больш умацаваўся гонар за сваю Радзіму.

"Жыццё кароткае, шлях мастацтва доўгі", - прамовіў вялікі старожытнагрэцкі мысляр і заснавальнік медыцыны Гіпакрат. Ужо 16 стагоддзі. В. Гётэ паўтарыў гэту думку ў сваёй трагедыі "Фаўст", сказаўшы, што "мастацтва даўгавечнае, а жыццё наша кароткае". Сэнс дадзеных выслоўяў заключаецца ў tym, што, наглядзячы на тое, што кожны чалавек смяротны, плён яго розуму, духу і душы жывуць вечна.

Алесь Грудзіна,

Шкловская організацыя ТБМ.

Академія—школе

Агітбригада

Нашія дзяяціў будуть венчаны старшынскім Гарнізонным СП № 3 вечорам, якім з'яўляецца ў членіні агітбригады факультэта механизации сельскага хаджества.

І хотя гэті вечор і прычам, якіе не хочацца расказваць ў нем, ванчале агітбригады быў представлены вядомы агітбригада в составе: В. Дубовіца, Б. Еніцініка, Е. Ендзініка, А. Дзеніко, Н. Кудзю, В. Шершнікін. У рэпертуаре ансамбля настаянія композіціяў «Балада о красках», «За таго пачына», «Не плюй, дічинка».

Пасля на сцену выходиты Павел Пашкевіч Салін і на балане «Подснежнікі» Огнішчова і «Выходнай марш» из кінофільма «Пір».

І ўсе под аплодыменты со

трупой П. Пашкевіч і па сцену выходиты нашія агітбригады: Ніколь Шершнікін, ба-ле — пеўціца, «гэліт» шкіпера.

Ніколь Шершнікін начыніць тататы за украінскім афіцыйным фольклором «Бак зем і хрома футболісткамі былы». Можете представіць, как воспрымілі фольклор школьнікі. Столькі было смеха, іскренніх апошніх смехаў!

І гэтия вечоры с хорашай пеўціцай Павел Пашкевіч Салін агітаваўшы ўсе агітбригады.

Пасля дзяцейів агітбригады з'яўляецца Аляксандра Грудзіна і Генадзіем Іванавым. Из чечынінскіх шкіпераў. Да ях залічылі агітбригады ўсе агітбригады.

А. ЖЕЛУДОН.

Вытанчаныя дамы і галантныя кавалеры сабраліся ў аграгарадку Бердаўка Лідскага раёна на свяце "Маёнтак Дамбавецкага запраша... на шляхецкі баль!"

Селета ў сядзібе Аляксандра Дамбавецкага адбыўся сапраўдны баль, у якім прынялі ўдзел жанчыны ў прыгожых строях, мужчыны ў строгіх касцюмах. Былі танцы, гульні ў шарады і фанты, дэкламацыя лірычных вершоў. Прыняць удзел у забавах мог любы госьць свята.

Пары кружыліся ў вальсе, танцевалі паланэз, завіхаліся ў кадрылі. Пад класічную музыку ў жывым выкананні калектыва скрыпачоў "Славянчак" ўдзельнікі балю вялі свецкія гутаркі, адпачывалі ў гульнёвым і чайнім салонах. Сапраўдным упрыгожаннем балю стаў калектыв "Эпажны блюз" Наваельненскага Дома культуры, удзельнікі якога правялі майстар-клас, дзе танцевалі пад ритмы полькі, кацільна і нават сіртакі.

Працавала выставка жаночых аксесуараў "Вытанчаная мода", дзе можна было ўбачыць вінтажныя ўпрыгожванні - зашуваніцы, каралі, пярсцёнкі; таксама сумачкі, заколкі, пудэлкі, вееры...

На працягу свята працавала фотаэкспазіцыя "Замкі і палацы Беларусі", былі арганізаваны фотазоны.

Адным з цікавых момантаў балю стала дэфіле ў капелюшах. Якіх толькі іх тут не было: з футра, воўны, тканины, аздобленыя кветкамі і стужкамі, пер'ем і бліскучымі камяніямі. Дамы вельмі артыстычна прадэманстравалі ў дэфіле галаўныя ўборы і атрымалі бурныя аплодысменты ад гледачоў.

Амаль дзве гадзіны балю праляцелі, як дзве хвіліны! Мелодыі вальса і паланэза яшчэ доўга будуць гучыць у думках прысутніх.

Алена Габіс,
метадыст аддзела
метадычнай і культурна-
масавай работы ДУ
"Лідскі раённы цэнтр
культуры і народнай
творчасці".

Заснавальнік:
ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб реєстрацыі № 908 ад
18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам
інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:
231293, Лідскі р-н, в. Даўліна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:
231282, г. Ліда-2, п/с 7.
E-mail: sejlawicz@gmail.com, kajety@list.ru

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная камегія:

Эдуард Акулін, Алена Анісім, Алеся Аўласевіч,
Юрась Бабіч, Марыя Баравік, Аляксей Карпенка,
Эла Оліна, Ігар Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч,
Станіслав Суднік, Людвіка Таўгень, Алег Трусаў,
Дзяніс Тушынскі, Аляксей Шалахоўскі.

<http://nslowa.by/>
<http://pawet.net/> <http://kamunikat.org/>
<http://tbm-mova.by/> <http://belkiosk.by/>

"ЛІТФЭСТ ПА-ЛІДСКУ" ПРАЦЯГВАЕЦЦА!

Папулярызацыя чытання выйшла за межы звычайных бібліятэк і прывяла да інтэграцыі кніжнай справы ў гарадское і прыроднае асяроддзе. Зараз многімі пераасэнсоўваеца ідэя даступнай кнігі, якую можна ўзяць у кавярні, калі п'еш ранішнюю каву, у альтанцы, дзе хаваешся ад дажджу, або на прыпынку, калі чакаеш аўтобус. "Літфэст па-лідску" робіць кнігу максімальная набліжанай да чытача, таму ёсё часцей можна сустрэць супрацоўнікаў бібліятэк з кнігамі і перыядычнымі выданнямі за межамі бібліятэк.

У філіяле "Бярозаўская гарадская бібліятэка" была праведзеная хвілінка інфармацыі "Прыышоў Спас - усяму час". Бібліятэкар пад адкрытым небам

правесці час, знайдзеца і часопіс, у якім любімы герой адправіць дзяцей у вясёлае падарожжа. На паліянцы свае старонкі для дзяцей раскрылі часопісы: "Познайка", "Мир путесцівій", "Домашній любімец", "Здаровы лад жыцця", "Юный техник и изобрэтатель", "Том и Джерри", "3/9 царства" і многія іншыя змеймальныя выданні.

Падчас летніх канікул

дзеці большую частку вольнага часу праводзяць на

рэспавядаў чытачам пра гісторыю з'яўлення свята. Дзеці з задавальненнем успомнілі прыказкі, прымяўкі і загадкі пра яблыкі, у канцы мерапрыемства загадвалі жаданні, частуючыся салодкімі пладамі.

Супрацоўнікі філіяла "Лідская гарадская бібліятэка № 4" вырашылі далучыць да чытання моцную палову чалавечтва, менавіта з гэтай мэтай наведалі дыспетчарскую станцыю Лідскага аўтавакзала, дзе кіроў-

можна знайсці карысныя артыкулы, пачытаць казкі, вершы, апавяданні, а можна праявіць свою кемлівасць, трохі падумаць ці проста пагуляць. А хто хоча весела

свежым паветры, на дзіцячых гульнявых пляцоўках у коле сяброў. Менавіта там іх і застаў "Літфэст па-лідску". Супрацоўнікі філіяла "Лідская гарадская бібліятэка № 5" арганізавалі для дзяцей гульнявую праграму з цікавымі і пазнавальнімі конкурсамі і віктарынамі. Каб не расставацца з кнігамі, многія адразу ж вырашылі наведаць бібліятэку і ўзяць іх з сабой дадому, бо час прайшоў незадуважна, а кнігі яшчэ захоўваюць у сабе так

шмат цікавага.

Адпачывайце летам разам з нашымі бібліятэкамі!

Адпачывайце разам з "Літфэстам па-лідску"!

Кацярына Сандакова,
Бібліятэкар аддзела
бібліятэчнага
маркетынгу ДУК
"Лідская раённая
бібліятэка імя Янкі
Купалы".

**Аўтары цалкам адказныя за падбор
і дакладнасць прыведзенай інфармацыі.
Рэдакцыя рукапісы не вяртае.**

Газета надрукавана ў Лідской друкарні.
231300, г. Ліда, вул. Ленінскай, 23.

Выдавец: Установа інфармацыі "Выдавецкі дом ТБМ".
Газета падпісаны да друку 16.08.2021 г. у 17:00. Замова № 1903.
Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 1200 асобнікаў.

Падпісны індэкс: 63865.

Кошт падпіскі: 1 мес.- 2,88 руб., 3 мес.- 8,64 руб.
Кошт у розницу: па дамоўленасці.

